

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
24 päivänä lokakuuta 1995 *

Asiassa C-70/93,

jonka Bundesgerichtshof on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa riita-asiassa

Bayerische Motorenwerke AG

vastaan

ALD Auto-Leasing D GmbH,

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan ja perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleennyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimusten ryhmiin 12 päivänä joulukuuta 1984 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 123/85 (EYVL L 15, s. 16) tulkinna,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat C. N. Kakouris, D. A. O. Edward, G. Hirsch, tuomarit G. F. Mancini,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

F. A. Schockweiler (esittelevä tuomari), J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, P. Jann, H. Ragnemalm ja L. Sevón,

julkisasiamies: G. Tesauro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, joita sille ovat esittäneet

— Bayerische Motorenwerke AG, edustajanaan asianajaja Karl Peter Mailänder, Stuttgart,

— ALD Auto-Leasing D GmbH, edustajanaan asianajaja Albrecht Bach, Stuttgart,

— Saksan hallitus, asiamiehenään Regierungsdirektor (talousministeriö) Claus-Dieter Quassowski,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisjohtaja Philippe Pouzoulet ja ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston lähetystösihteeri Hubert Renié,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor S. Lucinda Hudson, avustajanaan Peter Goldsmith, QC,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Bernd Langeheine,

ottaen huomioon käsittelyä varten laaditun suullisen kertomuksen,

kuultuaan Bayerische Motorenwerke AG:n, ALD Auto-Leasing D GmbH:n, Ranskan hallituksen, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja komission, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Götz zur Hausen esittämät suulliset huomautukset 17.5.1994 pidetyssä suullisessa käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.11.1994 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

ottaen huomioon 25.1.1995 annetun määräyksen suullisen käsittelyn aloittamisesta uudelleen,

kuultuaan Bayerische Motorenwerke AG:n, ALD Auto-Leasing D GmbH:n, Ranskan hallituksen, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään Lindsey Nicoll, Treasury Solicitor's Department, avustajanaan Peter Goldsmith ja komission, asiamiehenään Bernd Langeheine, esittämät suulliset huomautukset 31.5.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.6.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Bundesgerichtshof on esittänyt 19.1.1993 tekemällään, yhteisöjen tuomioistuimeen 15.3.1993 saapuneella päätöksellään ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan ja perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan

soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimusten ryhmiin 12 päivänä joulukuuta 1984 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 123/85 (EYVL L 15, s. 16, jäljempänä asetus N:o 123/85) tulkintaa.

- 2 Nämä kysymykset esitettiin Bayerische Motorenwerke AG:n (jäljempänä BMW) ja ALD Auto-Leasing D GmbH:n (jäljempänä ALD) välisen riita-asian oikeudenkäynnin yhteydessä; riita-asian kohteena oli BMW-autonvalmistajan saksalaisille jälleenmyyjilleen osoittama kiertokirje, jossa se vaati niitä olemaan myymättä moottoriajoneuvoja sellaisille leasing-yhtiöille, jotka antavat ajoneuvot kyseisen jälleenmyyjän sopimusalueen ulkopuolella sijaitsevien asiakkaiden käyttöön.

- 3 ALD on autonvalmistajista riippumaton leasing-yhtiö. Se tarjoaa mm. BMW-merkkisten moottoriajoneuvojen leasing-vuokrausta; se ostaa nämä ajoneuvot parhaat hinnat tarjoavilta BMW-emoyhtiön jälleenmyyjiltä tai sivuliikkeiltä. Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että ALD:n tarjoamiin sopimuksiin ei sisälly ostomahdollisuutta.

- 4 BMW-autonvalmistaja myy ajoneuvojaan Saksassa sivuliikkeiden ja valikoitujen jälleenmyyjien välityksellä. BMW:n Saksan ulkopuolella, erityisesti yhteisön jäsenvaltioissa, tapahtuva myynti on järjestetty samalla tavalla. BMW:n ja sen jälleenmyyjien välisen sopimuksen 2.4 kohdan mukaisesti jälleenmyyjät eivät saa ”käyttää välittäjiä sopimusalueen ulkopuolella”.

- 5 BMW harjoittaa myös autojen leasing-toimintaa, sillä tähän ryhmittymään kuuluu BMW Leasing GmbH, jonka palveluja myös BMW:n jälleenmyyjät tarjoavat.

- 6 BMW:n mukaan itsenäisten leasing-yhtiöiden markkinoilletulo on saattanut sen kaupallisen järjestelmän epätasapainoon, koska nämä yhtiöt eivät ole sidottuja BMW:n jakeluverkoston jäsenten sopimusvelvoitteisiin (erityisesti toimintansa rajoittamiseen määrätyle alueille). Nämä itsenäiset yhtiöt keskittävät ostonsa tiettyille BMW:n jälleenmyyjille ja luovuttavat ajoneuvot leasing-sopimuksilla näiden jälleenmyyjien sopimusalueen ulkopuolisille asiakkaille. Asiakkaat kääntyvät sitten sijaintialueensa BMW:n jälleenmyyjän puoleen saadakseen ilmaisia huoltopalveluja ja asiakaspalvelua. Koska nämä jälleenmyyjät eivät ole osallistuneet alkuperäiseen myyntitapahtumaan, ne eivät saa näin ollen minkäänlaista voittomarginaalia. Ne ovat myös valittaneet BMW:lle itsenäisten leasing-yhtiöiden jälleenmyyntiverkoston haittaavasta toiminnasta.

- 7 Näiden valitusten seurauksena BMW osoitti 12.2.1988 saksalaisille jälleenmyyjilleen kiertokirjeen, jonka otsikkona oli ”toimitukset ulkopuolisille leasing-yhtiöille” ja jossa todettiin erityisesti seuraavaa:

”... on kiellettyä tehdä leasing-sopimuksia sellaisten asiakkaiden kanssa, jotka sijaitsevat sopimusalueen ulkopuolella ja jotka ulkopuolinen yhtiö on hankkinut tai hankkii. Näissä tapauksissa ulkopuolinen leasing-yritys toimii käytännössä välittäjänä. Tällainen sopimusalueen ulkopuolisiin pysyviin kauppasuhteisiin liittyvä välitystoiminta on vastoin BMW:n ja sen jälleenmyyjien välisen sopimuksen 2.4 kohtaa. Myyminen on sallittua ainoastaan silloin, kun asiakas tai leasing-vuokraaja itse

kysyy ajoneuvoa eli kun yrityksellänne on kauppasuhteet sellaisen asiakkaan kanssa, joka oma-aloitteisesti haluaa kääntyä ulkopuolisen leasing-yrityksen puoleen. Tässä tapauksessa aloitetta ei tee välittäjä vaan leasing-yritys vain yksinkertaisesti toteuttaa tietyn leasing-sopimuksen.

Vastaavanlaiset kauppasuhteet sopimusalueella eivät sitä vastoin aiheuta minkäänlaisia ongelmia.

Kaupalliseen toimintaan sovelletaan jatkossa seuraavia sääntöjä:

1. Jälleenmyyntisopimuksen perusteella teidän on tehdessänne sopimuksia ulkopuolisten leasing-yhtiöiden kanssa ensin varmistuttava jokaisen asiakkaan kotipaikasta. Jos kotipaikka sijaitsee sopimusalueen ulkopuolella, on yhtiötä lähtökohtaisesti kehotettava ottamaan yhteyttä sellaiseen jälleenmyyntiverkoston jäseneseen, jonka sopimusalueella tämä yhtiö sijaitsee.

...

3. Kaikki edellä mainitun kaltainen sopimuksen rikkominen on sopimuksen 11.5 kohdassa tarkoitettu purkamisperuste, ja sopimus voidaan purkaa sen jälkeen kun asianomaiselle on ilmoitettu asiasta.

...”

- 8 ALD katsoi, että tämä kiertokirje rikkoi sekä Saksan kilpailuoikeutta että ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa. ALD nosti tämän vuoksi kanteen Landgericht Frankfurt am Mainissa, jotta se määräisi BMW:n lopettamaan kilpailua rajoittavan toimintansa. Landgericht hyväksyi ALD:n kieltokanteen kansallisen oikeuden perusteella ja katsoi, että kehotus olla toimittamatta sopimustavaroita tietyissä olosuhteissa itsenäisille leasing-yhtiöille oli sellainen kehotus boikotoida näitä yhtiöitä, jonka tarkoituksena oli haitata niitä kohtuuttomasti, mikä oli vastoin Saksan kilpailuoikeutta.
- 9 BMW valitti tästä päätöksestä Oberlandesgericht Frankfurt am Mainiin, mutta valitus ei tuottanut tulosta.
- 10 BMW haki tämän vuoksi muutosta Bundesgerichtshofilta, joka vahvisti osittain alemmanasteisten tuomioistuinten päätökset. Bundesgerichtshofin mukaan kiertokirjeeseen sisältyy kehotus kieltäytyä myymästä, mikä ylittää jälleenmyyjien sopimusveloitteet ja koskee pääasiassa ALD:ta, joka on Saksan tärkein itsenäinen leasing-yhtiö. Bundesgerichtshof ei kuitenkaan katsonut, että tämä kiertokirje olisi saksalaisen lainsäädännön vastainen boikotointikehotus; tämän lainsäädännön mukaan olisi ollut näytettävä toteen tahallinen itsenäisten leasing-yhtiöiden kohtuuton haittaaminen. Bundesgerichtshofin mukaan tätä tahallisuutta ei ole ollut, koska BMW ei ole ylittänyt yhteisön oikeudessa sallittuja valikoivaa jakelua koskevia kilpailunrajoituksia. Samoin Bundesgerichtshofin mukaan se, että kiertokirje on yhteisön oikeuden ja erityisesti asetuksen N:o 123/85 mukainen, saattaa vaikuttaa kyseistä kiertokirjettä koskevan kansallisen oikeuden perusteella annetun tuomion pätevyteen.

- 11 BMW katsoo, että kehotus olla toimittamatta sopimustavaroita on sallittu asetuksessa säädetyn poikkeuksen perusteella ja että yhteisön oikeuden mukaisen poikkeuksen soveltaminen estää kansallista tuomioistuinta soveltamasta Saksan tiukempaa kilpailulainsäädäntöä.
- 12 Koska asetuksessa N:o 123/85 ei kuitenkaan ole säädetty nimenomaista poikkeusta sellaisista velvoitteista, joita BMW on asettanut jälleenmyyjilleen kiertokirjeessään, Bundesgerichtshof epäilee, voidaanko BMW:n toimintaa pitää oikeutettuna tämän asetuksen perusteella.
- 13 Näiden näkemysten perusteella Bundesgerichtshof päätti lykätä asian ratkaisua ja pyytää yhteisöjen tuomioistuinta antamaan ennakkoratkaisunsa seuraaviin kysymyksiin:

”1) Onko ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaista — ottaen huomioon myös asetuksen (ETY) N:o 123/85 —, että autonvalmistaja, joka myy ajoneuvoja valikoivan jakelujärjestelmänsä välityksellä, sopii sopimukseen sidottujen jälleenmyyjänsä kanssa, ettei itsenäisille leasing-yhtiöille saa toimittaa ajoneuvoja silloin, kun leasing-yhtiöt luovuttavat ne leasing-sopimuksilla sellaisten asiakkaiden käyttöön, joiden kotipaikka sijaitsee jälleenmyyjän sopimusalueen ulkopuolella, tai että autonvalmistaja kehottaa jälleenmyyjä toimimaan tällä tavalla?

2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on kielteinen, onko asetuksen (ETY) N:o 123/85 vastaista, että kansallinen tuomioistuin kieltää autonvalmistajaa kehottamasta jälleenmyyjäänsä toimimaan niin kuin ensimmäisessä kysymyksessä on esitetty sillä perusteella, että tällainen kehotus kieltäytyä toimittamasta ajoneuvoja on kansallisten kilpailunrajoitussäännösten mukaan lainvastainen?”

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

- 14 Ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä kansallinen tuomioistuin kysyy ensinnäkin, onko ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sen vastaista on, että autonvalmistaja, joka myy ajoneuvoja valikoivan jakelujärjestelmän välityksellä, sopii sopimukseen sidottujen jälleenmyyjänsä kanssa, että jälleenmyyjät eivät toimita ajoneuvoja itsenäisille leasing-yhtiöille silloin kun leasing-yhtiöt, antamatta ajoneuvojen ostomahdollisuutta, luovuttavat ajoneuvot kyseisen jälleenmyyjän sopimusalueen ulkopuolella sijaitsevien leasing-asiakkaitten käyttöön, tai että autonvalmistaja kehottaa näitä jälleenmyyjä toimimaan edellä mainitulla tavalla. Kansallinen tuomioistuin kysyy toiseksi, tarpeen vaatiessa, onko asetusta N:o 123/85 tulkittava siten, että siinä säädettyä poikkeusta sovelletaan tällaiseen sopimukseen.

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltaminen

- 15 Asiassa 56/65, Société technique minière (LTM) 30.6.1966 antamassaan tuomiossa (Kok. 1966, s. 337), ja yhdistetyissä asioissa 56/64 ja 58/64, Consten ja Grundig vastaan komissio 13.7.1966 antamassaan tuomiossa (Kok. 1966, s. 429) vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti taloudellisen tuotanto- ja jakeluketjun eri vaiheissa olevien toimijoiden väliset sopimukset, joita kutsutaan myös vertikaalisiksi sopimuksiksi, voivat olla 85 artiklan 1 kohdan mukaisia sopimuksia ja kuulua tähän määräykseen sisältyvän kiellon soveltamisalaan.
- 16 Lisäksi yhdistetyissä asioissa 25/84 ja 26/84, Ford vastaan komissio, 17.9.1985 antamassaan tuomiossa (Kok. 1985, s. 2725, 21 kohta) yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että autonvalmistajan sopimukseen sidotuille jälleenmyyjilleen osoittama

kehotus ei ole sellainen yksipuolinen päätös, johon ei sovelleta perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, vaan se on tämän määräyksen mukainen sopimus, koska se koskee aikaisemmalla pääsopimuksella säänneltyjä kauppasuhteita.

- 17 Asiakirjoista käy ilmi, että käsiteltävänä olevassa asiassa 12.2.1988 päivätyyn kiertokirjeeseen sisältyvä kehotus olla toimittamasta ajoneuvoja itsenäisille leasing-yhtiöille kuuluu BMW:n ja sen jälleenmyyjien väliseen sopimussuhteeseen. Kiertokirjeessä viitataan nimenomaisesti ja useaan kertaan edustussopimukseen. Siihen sisältyvä kehotus koskee tämän vuoksi jatkuvia kauppasuhteita, joista määrätään vakiosopimuksella.
- 18 Tämän vuoksi tätä kehotusta on pidettävä perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan mukaisena sopimuksena. Sen ratkaisemiseksi, onko tämä sopimus kielletty tämän määräyksen perusteella, on tutkittava, onko siinä mainitun ajoneuvojen toimituskiellon tarkoituksena tai vaikutuksena rajoittaa tuntuvasti kilpailua yhteismarkkinoilla ja onko se omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- 19 Kilpailunrajoitukseen liittyvän edellytyksen osalta on todettava, että kyseisen sopimuksen perusteella BMW:n jälleenmyyjät saavat toimittaa BMW-merkkisiä ajoneuvoja itsenäisille leasing-yhtiöille vain silloin, kun ajoneuvot luovutetaan kyseisen jälleenmyyjän sopimusalueella sijaitsevien leasing-asiakkaiden käyttöön. Tämän seurauksena on, että vain sellaisella jälleenmyyjällä, jonka alueella leasing-asiakas sijaitsee, on valmistajan lupa toimittaa ALD:lle BMW-merkkisiä ajoneuvoja, ja kaikkien muiden BMW:n sopimukseen sidottujen jälleenmyyjien on pidättäydyttävä toimituksista. On syytä todeta, että tämä vastaa BMW:n jälleenmyyjän alueen

täydellistä suojaamista alueella, jolla ALD:n asiakas sijaitsee. Toisaalta sopimuksessa rajoitetaan kaikkien jälleenmyyjien kaupallista toimintavapautta, koska sen mukaan jälleenmyyjien asiakaskuntaan voi kuulua vain sellaisia leasing-yhtiöitä, jotka ovat tehneet sopimuksia heidän sopimusalueellaan sijaitsevien leasing-asiakkaiden kanssa.

- 20 Jäsenvaltioiden väliselle kaupalle aiheutuvien vaikutusten osalta on todettava, että koska kyseinen sopimus koskee sellaisia tuotteita kuin BMW-merkkisiä ajoneuvoja, joilla käydään merkittävää kansainvälistä kauppaa, se on sitä suuremmalla syyllä omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Ensinnäkin tällä sopimuksella sidotaan BMW:n jälleenmyyjät huomattavalla yhteismarkkinoiden alueella (Saksa) ja jaetaan näin Saksan markkinat. Kuten yhteisöjen tuomioistuim on todennut useaan kertaan, jäsenvaltion koko alueelle ulottuvat kilpailua rajoittavat toimet johtavat jo niiden laadun vuoksi markkinoiden luonteeltaan kansalliseen jakamiseen, mikä haittaa perustamissopimuksen tavoitteena olevaa taloudellista yhdentymistä (ks. asia 42/84, Remia ym. v. komissio, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2545, 22 kohta). Tämän vuoksi kyseisen sopimuksen vaikutuksesta ulkomaalaisten leasing-yhtiöiden mahdollisuudet ostaa BMW-merkkisiä ajoneuvoja Saksassa heikentyvät. Näiden yhtiöiden toimintaa haittaa tietynlainen vientikielto, koska BMW:n saksalaiset jälleenmyyjät voivat toimittaa niille ajoneuvoja vain, kun leasing-asiakas sijaitsee kyseisen jälleenmyyjän sopimusalueella.
- 21 Edellä esitettyjen näkemysten perusteella on ilmeistä, että kyseisen sopimuksen tarkoituksena ja vaikutuksena on rajoittaa tuntuvasti kilpailua yhteismarkkinoilla ja että se saattaa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- 22 Tämän vuoksi ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäiseen osaan on vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa on tulkittava

siten, että sen vastaista on, että autonvalmistaja, joka myy ajoneuvoja valikoivan jakelujärjestelmän välityksellä, sopii sopimukseen sidottujen jälleenmyyjänsä kanssa, että nämä jälleenmyyjät eivät toimita ajoneuvoja itsenäisille leasing-yhtiöille silloin kun yhtiöt, antamatta ajoneuvojen ostomahdollisuutta, luovuttavat ajoneuvot kyseisen jälleenmyyjän sopimusalueen ulkopuolella sijaitsevien leasing-asiakkaitten käyttöön, tai että autonvalmistaja kehottaa näitä jälleenmyyjiä toimimaan edellä mainitulla tavalla.

Asetus N:o 123/85

- 23 Toiseksi kansallinen tuomioistuin kysyy, sovelletaanko tällaiseen sopimukseen asetuksessa N:o 123/85 säädettyä poikkeusta.
- 24 Asetuksessa N:o 123/85 säädetään, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta ei koske sopimuksia, joissa tavarantoimittaja antaa (valtuutetun) jälleenmyyjän tehtäväksi sopimustavaroiden jälleenmyynnin määrätyllä alueella ja antaa sitoumuksen siitä, että hän toimittaa jälleenmyyjälle tällä alueella autoja ja niiden varaosia (1 artikla). Asetuksessa säädettyä poikkeusta sovelletaan myös jälleenmyyjille asetettuun veloitteeseen olla myymättä kilpailevan merkkisiä autoja (3 artiklan 3 alakohta) ja olla myymättä sopimustavaroita jakeluverkostoon kuulumattomille myyjille (3 artiklan 10 alakohta), elleivät kyseessä ole välittäjät, eli lopullisten kuluttajien nimissä ja lukuun toimivat, joille on annettu tätä tarkoitusta varten valtakirja (3 artiklan 11 alakohta).
- 25 Sitä vastoin yhdessäkään asetuksen säännöksessä ei mainita nimenomaisesti leasingia. Vain 13 artiklassa, jossa määritellään asetuksessa käytetyt termit, säädetään 12 alakohdassa, että ”’jaella’ ja ’myydä’ sisältävät myös muut tarjoamisen muodot kuten leasing-toiminnan”.

- 26 BMW tarkastelee tätä säännöstä yhdessä asetuksen 3 artiklan 10 alakohdan a alakohdan kanssa, jonka mukaisesti valmistaja voi kieltää jälleenmyyjäänsä toimittamasta sopimustavaroita jakeluverkostoon kuulumattomille jälleenmyyjille, ja se rinnastaa itsenäiset leasing-yhtiöt jakeluverkostoon kuulumattomiin jälleenmyyjiiin. Tämän vuoksi olisi sen mukaan mahdollista kieltää jälleenmyyjää toimittamasta tavaroita itsenäisille leasing-yhtiöille. Siksi asetuksessa N:o 123/85 säädettyä poikkeusta sovelletaan BMW:n väitteen mukaan sopimuksesta johtuvaan ajoneuvojen toimituskieltoon.
- 27 Tällaista väitettä ei voida hyväksyä.
- 28 Ensinnäkin on muistutettava, että ottaen huomioon perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa lausutun yleisen periaatteen, jonka mukaisesti kilpailua rajoittavat yritysten väliset sopimukset ovat kiellettyjä, ryhmäpoikkeusasetuksen poikkeusluontoisia säännöksiä ei voida tulkita laajasti eikä siten, että asetuksen vaikutuksia laajennetaan enemmän kuin on välttämätöntä siinä säädettyjen etujen suojelemiseksi.
- 29 Tämän jälkeen on todettava, että leasing-yhtiöitä, jotka eivät tarjoa ostomahdollisuutta, ei voida pitää asetuksessa N:o 123/85 tarkoitettuina uusien ajoneuvojen jälleenmyyjinä, koska ne vain ostavat ajoneuvoja asiakkaittensa kysynnän mukaisesti, mutta ne eivät pidä varastoja tarjotakseen ajoneuvoja asiakaskunnalle.
- 30 Kuten komissio on oikeutetusti korostanut, 13 artiklan 12 alakohdan ilmaisu liittyy ainoastaan valmistajan ja jälleenmyyjän väliseen suhteeseen. Tämän säännöksen tarkoituksena on estää jälleenmyyjää kiertämästä tiettyjä leasingiin liittyviä sopimusvelvoitteitaan. Tämän vuoksi 13 artiklan 12 alakohdan tarkoituksena on välttää

se, että jälleenmyyjä jättäisi noudattamatta velvollisuuttaan olla myymättä muun merkkisiä ajoneuvoja (asetuksen 3 artiklan 3 alakohta) tekemällä leasing-sopimuksia kilpailevan merkkisistä ajoneuvoista. Samoin sen tarkoituksena on varmistaa, että velvollisuutta olla aktiivisesti hankkimatta asiakkaita sopimusalueen ulkopuolelta noudatetaan (asetuksen 3 artiklan 8 alakohta), kieltämällä leasing-sopimusten teon sopimustavaroista sopimusalueen ulkopuolella. Tämän vuoksi 13 artiklan 12 alakohta ei ole asian kannalta merkityksellinen arvioitaessa sitä, ovatko itsenäiset leasing-yhtiöt asetuksen 3 artiklan 10 alakohdan a alakohdan mukaisia jälleenmyyntiverkoston ulkopuolisia jälleenmyyjä.

- 31 Asetuksen 3 artiklan 10 alakohdan a alakohtaa ei sovelleta näin ollen BMW:n kehotukseen olla toimittamatta ajoneuvoja ALD:n kaltaisille itsenäisille leasing-yhtiöille.
- 32 BMW väittää toiseksi, että tähän kehotukseen sovelletaan myös asetuksen 3 artiklan 8 ja 9 alakohtaa.
- 33 Tämän säännöksen mukaisesti valmistaja voi kieltää jälleenmyyjäänsä toisaalta pitämästä jakeluvarastoja sopimustavaroiden jälleenmyyntiä varten ja hankkimasta asiakkaita sopimusalueen ulkopuolelta ja toisaalta antamasta kolmannen osapuolen tehtäväksi sopimustavaroiden jälleenmyyntiä sopimusalueen ulkopuolelle.
- 34 Aluksi on todettava, että se, että jakeluverkostoon kuuluvat jälleenmyyjät toimittavat BMW-merkkisiä ajoneuvoja itsenäisille leasing-yhtiöille, joiden mahdolliset asiakkaat sijaitsevat sopimusalueen ulkopuolella, ei ole jakeluvaraston pitämistä sopimusalueen ulkopuolella sopimustavaroiden jälleenmyyntiä varten. Itsenäiset leasing-yhtiöt eivät myöskään ole kolmansia osapuolia, joiden tehtäväksi jälleenmyyjät voisivat antaa BMW-merkkisten ajoneuvojen myynnin sopimusalueen

ulkopuolelle. Nämä BMW:n jakeluverkostoon kuulumattomat yhtiöt eivät toimi jälleenmyyjän lukuun tämän sopimusalueen ulkopuolella vaan ne harjoittavat toimintaansa omilla nimissään ja omaan lukuunsa siten, että niitä on pidettävä lopullisina käyttäjinä.

35 Asetuksen 3 artiklan 8 ja 9 alakohdan piiriin ei tämän vuoksi kuulu BMW:n jälleenmyyjilleen osoittama kehotus olla toimittamatta ajoneuvoja.

36 On vielä todettava, koska kyseessä ovat valmistajan jälleenmyyjille asettamat alueelliset rajoitukset, että asetuksen N:o 123/85 yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan nimenomaan seuraavasti:

”Rajoitukset, jotka koskevat jakelijan toimintaa hänelle osoitetun alueen ulkopuolella, tehostavat jälleenmyyntiin ja huoltopalveluihin liittyviä ponnistuksia helposti valvottavalla sopimusalueella, lisäävät markkinoiden tuntemusta läheisempien kuluttajasuhteiden ansiosta ja johtavat tarjonnan suurempaan suuntautumiseen kysynnän perusteella (3 artiklan 8 ja 9 alakohta); sopimustavaroiden kysynnän tulee kuitenkin säilyä joustavana, eikä sitä tulisi rajoittaa alueellisesti; jakelijoiden ei tule ainoastaan tyydyttää sopimustavaroiden kysyntää sopimusalueella, vaan heidän tulee myös voida vastata yhteismarkkinoiden muilta alueilta olevilta henkilöiltä ja yrityksiltä tulevaan kysyntään”.

37 Tämän vuoksi on ilmeistä, että vaikka asetuksessa N:o 123/85 annetaan valmistajille merkittäviä keinoja suojella jakeluverkostojaan, siinä ei kuitenkaan sallita niiden jakavan markkinoitaan. Käsiteltävänä olevassa asiassa kiertokirjeeseen sisältyvän kehotuksen tarkoituksena ja vaikutuksena on rajoittaa jälleenmyyntiverkostoon kuuluvien saksalaisten jälleenmyyjien BMW-merkkisten

ajoneuvojen myynti niiden sopimusalueelle ja vyöryttää tämä kieltö koskemaan BMW:n jakeluverkoston ulkopuolisten leasing-sopimuksia tekevien jälleenmyyjien asiakkaita. Tämän vuoksi siihen ei sovelleta asetuksessa N:o 123/85 säädettyä poikkeusta 85 artiklan 3 kohdasta.

- 38 Tämän vuoksi ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen toiseen osaan on vastattava, että asetusta N:o 123/85 on tulkittava siten, ettei siinä säädettyä poikkeusta sovelleta tällaiseen sopimukseen.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

- 39 Koska toinen kysymys koskee ainoastaan sellaista tapausta, jossa kyseiseen sopimukseen sovelletaan asetuksessa N:o 123/85 säädettyä poikkeusta perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan mukaisesta kiellosta, ei ole syytä käsitellä tätä kysymystä.

Oikeudenkäyntikulut

- 40 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Bundesgerichtshofin 19.1.1995 tekemällä päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

- 1) ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sen vastaista on, että autonvalmistaja, joka myy ajoneuvoja valikoivan jakelujärjestelmän välityksellä, sopii sopimukseen sidottujen jälleenmyyjänsä kanssa, että nämä jälleenmyyjät eivät myy ajoneuvoja itsenäisille leasing-yhtiöille silloin kun leasing-yhtiöt, ilman että ne antavat ajoneuvojen ostomahdollisuutta, luovuttavat ajoneuvot kyseisen jälleenmyyjän sopimusalueen ulkopuolella sijaitsevien leasing-asiakkaitten käyttöön, tai että autonvalmistaja kehottaa näitä jälleenmyyjä toimimaan edellä mainitulla tavalla.
- 2) Perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimusten ryhmiin 12 päivänä joulukuuta 1984 annettua komission asetusta (ETY) N:o 123/85 on tulkittava siten, että siinä säädettyä poikkeusta ei sovelleta tällaiseen sopimukseen.

Rodríguez Iglesias

Kakouris

Edward

Hirsch

Mancini

Schockweiler

Moitinho de Almeida

Kapteyn

Jann

Ragnemalm

Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä lokakuuta 1995.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti